

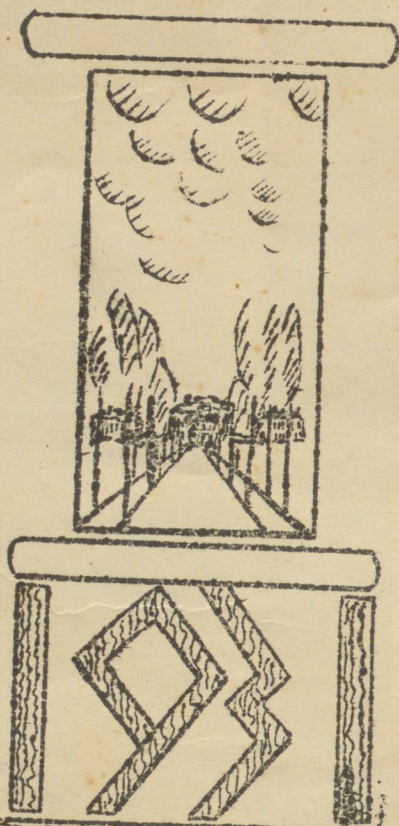

PEM 12.524

374.647

PR 90

TARMO

R. O. S. Koolkonna ajaki'pi. 1931.

Saatsõnoks.

Seminevi õpetaspeul on jatkunud juba mõnda aastat energiat ja tahet, et väljaanda õpetasajaks "Tarmo". Meie kõikide mees peaks olema: näha teda jällegi iga õpetase, õpetaja ja ulistase laual.

"Tarmo" tahaks ja peaks olema meile kõigile ühendamise sidemeks ka praegusel ajal. Sellepärast on meie kõikide kohustus toetada seda ühist ellevõtet oma kaaslooga.

Üinult meie kõikide loetusel võib "Tarmo" elma da rõõmuna.

Õpetasvanem.

Esimise numbri ilmumise puhul 19310.

„Kuni leidub selliseid inhi-
naga Villem Reimon, seni
võime julged olla, püh-
est äie ja rahvas,”

Üks piljuti rüügonim Konstantin Päts. Eks ole nein
sonun suure tött. Oleme väikene rahvas, kuid rah-
vuse suurus ei mõõra üksiku indiviidi suurus, mis et
prantslane, inglase ameeriklane võib samuti vähem olla
vaimult kui kohalt nagu ustlane. Igelpool suudab
meie tustist midagi, aga ustlane, seda nagu pole
olemas. See on nii rumb, et on nii ja halvum
on see, et me ise sellest ei hooli ega püüa paran-
dada seda seisundit.

On kindel, et laps tuste laste sellis õpet rahum
kui keegi.

On kindel, et rahumisi tõstame suurema raskuse
kui liksi ja rahumaxesi valgi suurema.

On kindel, et kui poleme töölisühinguid, poleme
tööliskel aja- ja palganorme.

On nii paljagi veel kindlat, mis saavutet elisel
aarel ja jõul — pole rummi, ega suudaks keegi
lugu.

Alas! Iga must unel, et ühendum on jõud.

Kuid kui vaatame 'puit' arvustava pilguga me ü
gewust. Häbi - häbi - eesti tütar, poeg. Sinus ei maga
üksnes ühistunne. — Sina oled ärganud isegi ühistun
de postasena. Sa ei luba küll seda endale öelda,
kuid see on siiski nii. / Muidugi on ka erandeid /

Künte ehk mille arvele tuleb selline asjaolu kirju-
tada? Sias tõesti ei tea, kas pole me ühistundest aus sa-
nud, ei toha me aus saada, olime nii vähe arvanud, et ei
oska aus saadaagi — või ei süüri me põõliskaudne hing
kunagi elu suurimasse tõdedesse.

See kõik ju poleks halb — saab ju nii ka läbi.
Aga halb on ta siis kui tuleb saaklane — on meist
targem, tuleb inglane — jälle targem, lätlane — targem.
Ei seda ei loeks me lubada oma isivanemate ja
vabadusevõitjate muudade suu nimel.

On praegu olingute — õpinguteaeg meil. Teheks la-
ti oma ajekapsel — jätke mõni tühi film, tühi
laadajutt, üldeline jalutus — ja kui sa ei saada esi-
algu muud üüri — mõtte kes sa ise oled. Oled sa ka
midaagi väärtist omandanud või teinud, mille järele või-
sid end hinnata, võrrelda teistega. Ja sina, kes sa ta-
gem oled — ära tee Soovast rumalaks ja lasek
ära hõra oma tarmest ja andi endale. Tuleme "Ta-
mosse" omi mõtetega. Püüame teha "Tarmost" nii hästi
me häälekandjat, et meil poleks häbi. Seminarin, ku-
"Koolkonna" häälekandjaks on selle ja selle sisuline
"Tarmo".

25 aastat kasvatajaks.

14. septembril pühitses Rakvere Õpetajate seminari direktor Voldeimar Room oma koolitegevuse 25a. juubelit. H. Room sündis 19 märtil 1890 a. Kaarli valla Oisne kelmõises. Õppis Viljandi algkoolis, Põlva gümnaasiumis ja Tartu ülikoolis, mille lõpetas 1905 a. Koolitegelusena algas tööd Venemaal Oulli kubermangus, kust 1909 a. siirdus Põlva gümnaasiumi juhataja kohale. Vahetpid töötas jällegi Venemaal ja lõpuks tagasi töötas 1915 a. Tallinna kommunistgümnaasiumis õpetajana ja direktorina. 1919 a. läks Tartu Õpetajateseminari direktoriks, sealt tuli Rakvere ja avas sinu seminari.

Ekkei meie juubilaaril on 25 pikka noorte seas teotsemisaastat seljataga, on ta süski jäänud hingeliselt nooriks. Õpilaste murdele ja rõõmadele tunneb ta kaasa nagu isa. Ta on saanudki meie vaimlises isaks.

Lahke näoga ja käevibutusiga saadab ta väimuid õpetusi jagades seminariste ellu, kuid samal ajal sirutab juba muutlutele kät laheks toetamiseks. Igas se õpilasse ja kaaskodanikke on muutnud ligupetud juubilar jäänustade häid mälestusi, mis on talle ta rõvite südamesõbraks.

Võibki veel kava meie seas ja näidake meile sihti meie elumisel.

Oxloobi valss.

Tuul lõbustab liemeist ja hammaste lõgin
 Muu oma mõngit õõ magusel valssi.
 Kuus seda pimedat valu siit õgin
 Oost oxloobi ammutan magusel valssi.

Kui tänavaurukadel koduta pusi
 Muu kaitsen enese koduta õigust.
 Muu julgeid tõdesid jälgin sinu
 Kui hukatustle sai muu elu inglõigust.

Kas minugi ajude tõigepinges
 On rike. Ja õid ja noid mõngusid valssi.
 Nüüd lõomeb kord juba sõidetud hingis.
 Oi aigrõid! Oi neid vahutuid valssi.

E. R.

Horidus, kutsevereline ja õpilaste hindamine.

Kooli ühiskondlikus putluses harriduse ennetust tema kasvandikele ja nende ettevalmistamist elule. Selle ühiskondse läitmisel tulevad sageli raskused. Ei taha hästi õpetatada harridust anda ja ühtlasi ettevalmistada elule. Kõikis kõrgemal paratades ühtlase vaimustoit ei sobi iga õpilase sügavusele ja peale selle jätavad õpilased ühtl. astunud sammu ettevalmistavad ühtl. talused: mõni „koolitoidul“ hästi arenenud eism. laude — mis ei taha hästi elus õnnestuda, teine on mingi väike õpetus („kas more jääb kinni, või süda jääb kinni“). mis takistab endise uskujalse õpilase ennetatades raskelada. Lastepididest jälle mingi koolitoidest väljastatud riigil faimuke lööb elus lopsakalt õitsema ja lastel siis juba lah-
 ti. „On sa kool ikka se üks vilts väike; minule omelt õeldi, et vist viltsast kunagi asja ei saa.“

On olemas mingi taheteli tegelase elu ja selle „elu“ ühel, millele kool ettevalmistab. Põhjust võib nimetada lei-
 a ja nende üle vaielda. Põhjust nimetada mõned eluli-
 maad: 1) eluolukorra ligi mine muutumine; 2) noorte või no-
 vaimade avastamine, mis taotleb selgumist ja andekusele
 te sobivat „põuimat“ eluolust; 3) harriduse mõiste mis ra-
 ted harriduse teadmiste ülehindamisele; 4) andekuse ligi
 tõlgene ja puudutik kindlaksmääramine koolis.

Tarmo

Viimise aja elu aare ja üldise majanduse ja poliitilise olukorra muutumine sünnib sarnases tempos, et inimiga paistab liig pikk olevat, et oleks vältalt ühekordsest kooli ettevalmistusest; tundab nagu peaks inimene elu jooksul paar-kolm korda ümber õppima ja ümber orienteeruma. Nüüd võimalus õpilasele tööala kätte juhatada, kus tal võimalus oleks 30 kuni 40 aastat segamatult töötada. Kaavad teinud tööalad ja teinud need, millistest mõne aastast vesi aimugi ei oleks (näit: raadio). Statistilised andmed sein põhje ei aita, ei aita ka postivate asutuste ja ministeriumite nõuanded. Näide kuivõrd vähe võib ministeriumi elukorda etteaimata, on n.n. õpetajate üleproduktatsioon. Seitse, kahesa aasta vesi kalkulati ministeriumis palju meil iga aasta õpetajaid tarvis läheb. Ovestus oli igalohis õige ja kõik oleks hästi läinud, kui oleks saadud ka otsustada vüsil arundada kare klassiliste algeoolide võrku. Kavatsetele tõmbas kättseu peale jõudnasti arendu üleilmline Majanduslike riis Ministerium oli sunnitud kättseu kättseu elavuid ja kavatsusi. Arundamree asemel kättseu kõrre koondama, mida vähegi võis. Selle asemel, et iga aasta mõni sada kuni õpetajaid kohtadele paigutada, tuli iga aasta mitu sada õpetajat kohtadelt valitudada. Tekkis nüüdse, täiesti „konstlikult“ õpe-

Peine

tajate üliproduktioon eluolul, mis sunnib inimesi
mille ei olnud ja mis sunnivad peale
datusi, millised ühes keeli normaalsele
ette vastu käivad "sarrased üliproduktioon",
mis ei ole muud kui majandusliku kriisi
se tagajärjed, kaanemaalselt püüdes tarvitu
se läbi hingitud, näeme pea igal ajal Ma
janduslike raskuste kõrvaldamine on es
joones poliitika ja majandusmure ülesanne;
keel võib ainult kaudselt kaasa aidata

Peine on see, mis sageli põhjustab
tus, et kaalutlusest eluolust on asjast ma
hajaõnnel uluvaranne kutsel hinnangul tehis
tatakse "paremaid" austamisvõimeid eluol
sed, mille isikajad nimetatakse "hauklasteks" ja
pütakse "hõbamehiks", "alamehiks" kutseid, kuhu
kuuluvad kõik kehakise töö tegijad nõnda
da "vähemad vinnad". See on igatahes täie
le "väärhinnang, mis kuidagi ei sobi meie aja
ilmastada ja mis on palju rohkem teinud
suurest inimesest eluolust, mis tema iseloomu
le kuidagi ei vasta. Sin on eptajatel tahtis
ülesanne rejuuda selgitavalt ja tähta reju
tanuväärt võimeid ülesanne. Kuidas on üegu
nende "pauvate" eluolustega, kuidas need tule
rakia ja inimesena püüdnud eluolust

Tarmo

Tsitserin vastas kõrge pealt kunka astronoom.
B. H. Brügeli arvamus: „Kas on maailmas „pa-
remat“ olemas, kui inimest, kes oma eeslööd oskus
ja ausalt elust läbi saab, leuer väärtusi, millele
meie elada ei või? Meie võiksime hõltsenale da
elada ilma teadusmiheta, ilma kunstniketa, mit-
ialgi aga ilma kõritööliste, ilma põllumiheta, it-
töömiheta — ükskõik mida ta leob. Saage au-
noormes, et kunst ja teadus on nagu vaibad
lilled kristall vaasis või eluki valgustus kortis.
On muidugi vähem kina, vähem mugav, kui need
jad puuduvad, aga elada võib ikka saarnore i-
mis. Maailm olus varem, tal olus puudus rõo-
must idenemisest, kõrgest ja kaunist vaimele le-
gist, kui puudusid kunstnikud, suurend mõtlejad,
kirijad, kuid elada võiks maailmas ikka. Valg-
aga ei saaks elada maailmas, kui puuduksid
põllumes ja kõritööline — need rike töö tegi-
jad. See ei ole muud, kui mõttete igavuse väärti-
te ümburhindamine, kui mõned inimesed arvavad, et
töömies ei ole nii auväärne, kui teiste „paremate“
„kõrgemate“ elukutsede esitajad. On olemas häid ja
vähem häid inimesi ja neid leidub igas rahvas
his, aga paremaid ja alamaid elukutsed ei ole
olemas. Muidugi, üks tund rahvas kui teine, ühe
töö on raskem kui teise oma, üks töö raskem rohi-
kem kätt ja määrab rüüdid kui teine, aga tarvi

kuud on nad kõik, kõik, meid ei oles ole-
mas."

Ka meile näitab igapäevane elu et "haritlaste"
ja "akademiliste" elukutsu ühikku aeg on möödas.
Selle vastu ei aita mingi "haritlaste üleproduktioo-
ni" piiramine, vaid peab lihtsalt ümber hindama oma
vaateid hariduse ja haritlase kohta. Eestkätt on se-
da tarvis õpetajale, et oma karjandusele õigelt tu-
le juhtida. Lüh kitsarinnaliselt ja eluvõralt näk-
takse ikka veel "haritlast" sellis isikus, kes omab
teatavaid teadmisi; peasajaliselt humanitaar ai-
nuse. Selle peale on koolis tähelepanu hinnang õpi-
lase üle, ja kui see hinnang pärast osutub teinuks,
sis kerdetakse, et see ja olukord on vildak: ome-
ti tuleb kaaluda muusik teadmiste omandamine
leeb haritlase. Et koolis näib "tüpne" tunnistuse
otsustades omandatust, lüh laialdasest teadmistest
pärastis elus ainult need jõule jäävad, mis otse-
kohe isiku iseloomu, hvi piirkonnaga ja kutsealaga
on seotud, seda peaks teadma ka kõige vabem, ha-
ruduspatulide pooldaja. Palju mäletab matemaati-
ka õpetaja aastate pärast veel kirjandusajaloost
või loodina kati grammatikast? Kas saaks aja-
loo või filosoofia professor lihtsa matemaatika üles-
andega hakkama? Mida saab kuules advokaat
või arst üldse koolitorkesest? Kas neid sellegä-
rast ei tule enam haritlasteks nimetada või
tuleb koolitunnistust lugeda kältseldamist asendaks

harkitud teadmiste? Kuulas on siis aga lugu
sarnaste isikutega, kei näit; hiljuti surnud suur
leider T. A. Edison? Kas võime teda nimetada
harklaseks, kuigi tal püüdis igasugune kool har-
idus ja tunnistusi Peab vist ühikoma G. Kreschen-
steineriga, kes harklasi näeb ka neis isikutes, kellel
püüdnud rikkalt tembeldatud „harkiduspatent“ Ta
ütleb: „Harkid on inimesed, kes oma hingelaadis ole-
vad anded on arendanud täiuslikkusele neile sobi-
vate kultuurväärtuste kaudu. Oma üldstruktuuris
inimliselt täiuslik võib olla talumuis, käsitöölise
ja töömuis, keda inimliselt täiuslik, ühekülgsest
kultuurväärtusest võib olla teadlane, kunstnik, koolidirek-
tor, kirikuõpetaja.“

Kreschensteiner võtab sinu harkiduse aluseks
inimise andekust kõrge lasteas mõttes ja see
on igatähis õige. Inimeste anded ja kalduvused on
väga mitmekesised ja laialdased ning needest saab
kool oma koolis — humanitaar ja matemaatiline —
loodusloo ainesüsteemiga hinnata ainult väheste osa.
Kõik, mis on väljapoole nende ainte piiravada, jääb
hindamata. Kui kaugel ulatav on inimese differentsi-
suumine, näeme seal, kus nad tulevad hindamiseks
kitsamas ringis. Mäletan üht eestlasel õpilast, kel-
lel oli harkidusest arenenud võimekuse ja kes püü-
gu on/ku ma ei eksi. J. dots. akademias õpetajaks.
Vormitamine oli tal aga püüdnud; koolitunnist ta
ei saanud aia, selle kunstihoreu salte püüdnud tal

Süvenemisvõime, fantaasia ja siis muusikaa loo-
misvõime. Kunstnike elulegund lugedes tõrjab mi-
le sarnased asjaolused sagidasti silma, paljud kons-
ti koolis kiskprasties arnenud ja isegi andevass-
tiks loetud, on hiljumas elus kuulstatas kunstnik-
kudes arnenud, leides oma andevass ja omapä-
rasuse. Ja samuti on lugu kõigil kirjete ala-
del. See näitab kui raske on inimese andevass
ja sellega ühes edivat süvenemisvõimet, fantaa-
siat, töötaht ja loomisvõimet hinnata. Kui mi-
nial püüdet muusika alal andevass, siis püüdet
muul viisil sellega seega ka fantaasia, töötaht ja
kõik muu sel alal. Kui õpetajad liavad, et selles-
gi püüduvat süvenemisvõime ja fantaasia huma-
nitar ainet ja matemaatika alal, siis omist sel-
lest tal ei jõutud, et ta üldse on andevass.
Ta võit mõnel teisel alal ollesoke geriaalselt
andevass olla, temast võit saada esimene järgu ker-
mik või elektrotehnik või ant. või midagi muud,
mis koolis õpetavate ainetega seoses ei ole, kanna
klassi uskujalikust kirjateõde õpetajast ja teagu-
tast ei kujune midagi erilist, sest et tal pea-
le väikse andevass koolis kantsuse tuleval alal ei
ole teisi andeid. Tundra noormest, kes oli koolis
hästi õppinud, oli võistlustesse Peterburi elektrotehnika
instituuti soovitanud, oli edusalt instituuti kinnuse
peaõpetaja läbi töötanud ja asus siis praktika-
le madala pinge elektrotehnika alal. Ollis pool

aastat Riia telefoni võrgu kasutamiseks töölanud, jõudis ta kindumusele, et ta oma eetsuvelikuga on eksinud ja peab edasi töötamist sellel alal loobuma. Ainult ei meeldinud ta võrgus juhtivate viga- de korral küllaldaselt edumalt riiki aruokhta üles leida. Ainult võrgu plaani abil järk-järgult edasi kobades võis ta riiki jõuda. See oli aga liig aja- viite ja siis, kui tegemist maadestik seadustega, oli lühivõimata. Taalomeis oma teadmisteks ei suutnud ta fantaasia abil vaimus kindlaks määrata riiki aruokhta, mille otsusele surumisele olks tulnud aruda. Tä oli n. n. halb analüüti- temal puudus laulvik usundus just sellel al- samal alal. On üleskõhne talta kindlaks mää- rata õpilase andekust, koolis õpetavate arite ali- sel ja timak negatiivne hinnangu peab isegi sulgeda tead edasõppimiseks. Kuulgate isikute eli- leed toetavad itka ja itka jälle kui suured patud selles suhtes kasvavad hindajail. Unustada ei tule ka mitte, et andkuse kõval inimise sa- tuse suuresti määrab tima iseloom. Õpetaja üles- annete seas on õpilase iseloomu õige hindamine ja kasvatamine üks tähtsamast.

Selle kirjutuse puudes ma võin enle tee- dud mõtted äratõlkuda kõige prolikandisemal viisil. Igaks neist on ühesanne, mis väärt põhjal- kumet uurimist, kuna ta puudutab ju inimese eluõiguse teadmist, mis meie teõpuudase ja üli-

produktiooni ajajärgul üks valusamatest. Iga
 enam selgub, et on tegemist mille mõõdamine-
 va majandusliku kriisiga, vaid rahvaste töö-
 jastus nõuab põhjalikke muutusi — rahvama-
 jandusest on saamas maailmamajandus ja see
 ei jätta oma mõju avaldamata ühiskondlike elus-
 tete ning sellega ka elule eluolustavatele
 asutustele — koolidele

Kodurada.

Täis ennemuistaid tuuli, luuli
Ja muinasjulte helvust.
Täis kaugeid, kuldseid õnnevaasi
Ja päiaetuli sõrvest,
On üksi rada kodutul.

Ja kaugele see väike rada,
Sis mölised tagasi.
Kas koit pul kummas ööde taga
Ja taivas säras tähtigi.
Ning päike tõusis hommikul.

Täis ennemuistat ilu, luuli;
On rada üksi kodutul.
Kuid palju puhud kõrvetust,
Mis eksitand mind vaesmaale,
Kuid üksi tee ei kodu vii.

A. J.

Beskrifn.

Kuulinnost kortsu raotuse alla jättesa tõmme-
vat lööki.

Juba ühena mõtte poolt soju rüüas seni-
raat Solgma, en ta oli kõhulepanuga ligenud
nui kõmuvaid, kilit õhtutund: koolitavaid ul-
lalekku. Ja nagu tahaks ta raotuu kella käpu-
us sul urom vundude, tõmbes ta kuuu vana-
tariust oma odava nuka tassuella. Ka see oli
lõpralt ühena.

Põist juba ühuse! Hõis k'igut' ol' out siit!
Kõrs tund' m'õduand valla k'iusuga! Valgma imes-
tas et aug' ni aulta aab. Kake t'urari ast' oli
ta a'õnand m'õide poist t'ied aab, n'õud sam-
mis ta sama t'ied aab.

Ta ei pannud tõeke majade kõrreus
armastajaid paanusi, aga tahtud rahemõttelise
toluuseid miki mingi vastuseks koostuvaid
hulkselt naasevad naas. Tal oli täna õhtul ää
tõik, kuidas tõelise maasim. Kui ta saumart õhtu
niel koptulikest häämsa linnas tõik; hülseid elu
võldeisi tõeke pan; ni täna polnud tal selle
tõige vastu mingit havi.

Udisitmak - polished, some to one side -
marinas.

Valgma tuli reparaatkoosolekult. Ta tahtis et koosolek vab kaugen olis kestnud — nii dav, huvipaelus oli see. Kui koosolekule oli ilmunud vähesel hulgal õpilasi, siis ei lähendanud see vab seda, et see koosolek polnud küllalt huvitav.

Valgma lüüdis meiem ora seminarist tundis sellise koosoleku vastu ükskõikust. Ta ei haidnud aga mid põhjari, miks ei kinnitunud selline pahe — ükskõiksus. Kas on see tõesti ajavein? Kõ vähemalt seltsid paljud ei — Valgma ei umet see ohtes lähendus lajovaimuga. Ta me paljud seltsid me loomelikesse mõttesse. Seltsid, siis Valgma polnud seltsiga mingil viisil rahul. Vaid ta arvas, meir ora õpilasi lihtsalt ei kontrolli omi vaites, ei võla vaevaks pingutada oma mõtlemist. Kui teinud nad seda, ohtes nende seltsimine sellesse karmusse kindlasti torkagune.

Valgma oli me paljudele meelne, et koosolekad iga vaieldus ei huvita neid. Kuid ta ei osanud ettekujutada seminarist, kellel puudub keegi maailmavaateliste sümmuste vastu.

Pisut pahamulkei tundis ta nende vastu, kuigi haidis, et see suhtumine endis iseenesest sisukohalt tervisse on psühholoogiliselt vab.

Tänane koosolek oli tõesti huvitav. Väls referent esinis oma ettekandega mõjuvalt. Valgma kuulas tähelepanuga iga sõna, jälgis iga kõnelija liigutusi.

Ja kui illekanne oli lõppenud ning kõndija kauakestva aplausi osaliseks sai, siis paigutas Belgmapi oma tunded tormilisse aplausi.

Lahkudes koosolekalt, tundis ta viti selgesti, et ta inimese puudub veel palju, väga palju. See tunne keenis tahtmatult ja paisus aina tugevamaks puhanguks. Belgma ei taastunud seda pausimast, vaid vastupidi: otsustas leitudada ja asendada kõiki oma inimese pituvaid puudusi püsiva töö läbi edasiseadud pauside omadustega.

Kasvatada taht pingutamis ja õhtuti, kiiret väsimust, siiski pingutada — oli Belgma eesmärk. Ta arvas, et kindla taluga ka rahalise väsimuse kiiret suudab olla väimlaselt võrre et ainult töötada.

Neid mõtteid mõlgutades, pöördus ta kõvalisse poiktänavasse; jõudis vasemesse linnaossa — sin tänaval elas ta. Põlv lihtsus jalgade all, püüdis püstitada. Kuid Belgma ei vihkastanud, ega vandenud nagu kavaliselt, astudes porilampi.

Ykka püüis tal kõndija kuhu silme ees. Ei tahtnud keetuda kõrvalt kõlar hääl ja komeetne diktsioon.

Belgma sammus kuset hobuse teed, sest sin ol paum kida. Polnud sin vaeses linnaosas vahet hobuse — ega kõnnite vahel. Käivid sin leomad, inimesed, kõik lihel teel.

Lõpus peatus Valgma väinse halli õunmajakese juures. Väinav kiuksatas avonimist ja Valgma astus üle. Nähtavast magavad juba mõlles hiine koju tulija. Tööpoolist polnud majas näha tuld.

Astus tuppa ja tahtis vaadata, et mitte häirida magavat peurakvast, oma loarusea minna. Komistas aga millegi põrandal lamava üle, vauds kukkunud kolina pääle.

Sõal oligi häda. Purnaine oli õrganud ja pörises:

"Mis sa kolistas? Kes sa jällegi nii kava oled?"
Kes sa oled? Muid ei kuulagi; kui kus sa oled? ja kiust ei vastanud Valgma midagi, kolistas veel enam. Hlistades tassa, süitas lambi ja astus laua taha tööle. Töötas täie innuga, lõpus hakkas lugemaagi.

Kuid purnaine oli nähtavasti pahane, ei saanud minuda kui põlis lamp ja kolistas kaasümmis.

"Kes sa ei saa juba magama? Päeval kolab väljas, siis öösel õpit."

Valgmas tõusis opertroonitole, kuid ta ei vastanud sõnakestele. Mures aruult tantsid viisi ja süvenes veel enam lugemisse. Purnaine ei pörinud enam. Hlistati magas juba, sest sõngis oli kuulda magaja hingamist ometi kohinat. Mii oligi paum.

Valgma luges teadmises, et keegi ei jälgi iga ta ühekat ligutust; et keegi ei tülita teda ta töös.

Luges innuga, pigemini nales mõistid. Mõõdus ped-
list tundi.

Võinuks aga harras talupidama lugejat. Pead
muutnud ta silme es segasus ja lühed kihtid.

Valgma pingutas, püüdis peituda paanaja-
liku väsimuse. See õnustuks tal, kuid ainult silma-
pilguks. Järgmisel silmapilgul aga - vägevad taa-
rased silmavärvad uuesti silmle. See lakkimäng
ei kestnud kuigi kaua. Kuidas ta pingutas, seda
põlletatavoom ei osi. Lõpuks otsustas tahe alista-
da. Lõpuks tõi ta kahtluse talle ja puges so-
gi.

Uus ma magus.....!

S.L.

Näitsivad astrid.

Päike hellselt hundes kaunaid kuldseid atri
Ole näitsivate atri.

Läbi avaragastina ämblikvõrkude
Pillab valtsileks võruvaid trii.

Rosaliitadelt mu atrielt pime postus.
Elavtulekud ilmad need,
Hingamistulud pühad võltsivad need
Langevõrk ja ämblikvõrk teotus.

Pilgul atrielt lillaroosad kullas,
Häikub suund, sentimeetrid, gramm.
Ammu kaotatud imeilma suundab samm,
Kuset näitsavaid mu atrielt pärsikallas.

Humour.

"Sünnine on sõnastike loom."
"Kindlasti!"

Suve-vaheaja saastub ning maal puu-
rude, olles iseloomuliku oma üldkultuurist kaasaõit-
jast, tekitab paratamatult tunde: tehakse nagu kellegagi
nõutud rüüda, kedagi nõõgata või püüetud jähul
klatsida. On lihtsalt muregia ülejään.

Kahju, et need kaastõusjad nühid kõik üle üi-
gi on pillatud — ei kotte ainustki eksemplari suve-
jooksul!

Kuudel, õppaasta lõppu, varustan end kõigi
klassikaaslaste aadustidega, täpsa sõnadimurda-
miga, isa nimega ja terve suguvõsa registriga.

Olen noteerinud üsle 25 j. loe. kaastõusjate
või nimet. Kellele nist küll aadustevide ei?

Am! Mu pile peatab nimel "Toomas Toomane". Hõva!

See on ja ükskõik kellele ma kirjutan.

Toomas — s. t. Sa kuulud poist postisse. So-
lidum olis vast kirjutada oma postikaaslastele —
lühikesele!

Sa Toomas, olid meidugi homo sapiens, ega tee
sellist nambut. Aga sa arva, et imponerid või

siimpatiserid mulle. Mille põrmugi! Mina kuu-
 lun ikkagi korralikku õpilasküpi ning olen see-
 ga ei poiss ega tüdruk vaid täiesti naapooltunn-
 neutraalne.

Kuidas küll alata seda kirja? Kas umbes nii: kallis
 aatkaaslane, armas kaasvõitleja, häi sõber, minu
 naaber — või muu niisugune rämps! / parden! ma
 ei mõelnud seda mitte väga hehlast! /

Jätan selle üsialgu lühikes.

Millest Sallu küll kirjutada? Kas enugia
 ülejäägist, klatsi himust? Vast vöihindadest, beko-
 nist, Oleviste kõrge torni katastroofist, lõrva ra-
 flatsioonist, Mandšuuria sündmustest, maailma val-
 lanud depressioonist jne. Või peanin seeruma Sine
 füüsilis — vaimlise konstruktsiooni olukorda: seedimis-
 ne korras? Puumistunud? Evid tehetähti ja kuu-
 saapaid? Mida sööd, mida jood, mida tunned mida
 pabule paistad / kes meil saajandil küll ei mää-
 riks pabuit! / Olutan et Sinuga on all right!

Kirjutaksin mehemini süri ennest. Ära
 nüüd arva et olen jälle egoistlik!

Mü siis! Olen täiesti taboneunud talvisest kes-
 test. Mäha alla on roogunud tulli pigmendid kord
 — kaitses teatavast sülla viollet kintu vastu.
 Lebon päikeses. Tead, mis tähendab lasta päiksel
 tungida südani ning neimuda. Täpuda kõigi mulliga
 tolle praadiva talieul. päitost oma tujal.

Pärmo

Siin on üks rüütel. Onal teisel muidugi. (Hä-
arv, et muidugi rüütel kaotud ise nii et ka-
rjand olid // Põh karmet mõnu. Kui kulan-
da kurdinaga, mähk mähk! Mähk kavalane
suhtes võimolus blaseerunud kavalale — sel. aas-
tal kureoolis veebruar kureoolis! Huvit, maa
kureoolis kureoolis ja valjel diit. kapa-
rim — kureoolis kureoolis kureoolis. — vira-
mune kureoolis kureoolis ja kureoolis kureoolis —
nel kureoolis kureoolis kureoolis kureoolis! Jang
õh kureoolis kureoolis kureoolis!

Siin on üks rüütel. Onal teisel muidugi. (Hä-
arv, et muidugi rüütel kaotud ise nii et ka-
rjand olid // Põh karmet mõnu. Kui kulan-
da kurdinaga, mähk mähk! Mähk kavalane
suhtes võimolus blaseerunud kavalale — sel. aas-
tal kureoolis veebruar kureoolis! Huvit, maa
kureoolis kureoolis ja valjel diit. kapa-
rim — kureoolis kureoolis kureoolis. — vira-
mune kureoolis kureoolis ja kureoolis kureoolis —
nel kureoolis kureoolis kureoolis kureoolis! Jang
õh kureoolis kureoolis kureoolis!

Kureoolis ja kureoolis mähk mähk
kureoolis ja kureoolis, aga kureoolis mähk, mähk
mähk kureoolis kureoolis, mähk kureoolis kureoolis! Too-
mas kureoolis! Ja oled muidugi kureoolis kureoolis
aga, aga oma mähk mähk kureoolis, kureoolis

et oled su valitu, sellele, end välja puistata.

Ymelik! Kraspidis kokku romantilise viõhta elemente, menus korraga linn ning vana as- mas õppimise selts. ka kool pedagoogid ning õpilaste jultunud 'lõustad. Etad künnagi voodel- nud õpilast — õpetajat ühtemes teineteisele, fer- hommikust!?" Oksia filmireportaa — jäädvustatari ni mõnagi momendi selts.....

Kammaline! Kõik pedagoogid tunustavad üht kategoorilist imperatiivi: töölage! Mõttes on lisatud veel muudki. Mait: on lubatud pihküllanud üle aisa läõmised, sest oleme künnagi vaid inimesed — kuid hoiduge standardismast! Ming taas naad "joonistavad" ülihaagilise maski sõnadet: Peame nõudma! Õla on muutunud kole komplimentiks! Oppikavad! Harvamin!"

Soodam ja Komona!

*

*

*

Si tea kas kirjutan?! Keeldan et saab igav kiri. Selles pole literatuuri, metafüüsikat ning kultuuri ja kõike muud komplimentid ogaruti, mida Lina, Toomas Terakann har- rastad

Tean, et pole ju midagi igavamast kui muine kor- uspodants. Hõõ kiit! Õga Sa vist ei loogi mu kirja, kus see saabub?! Vast ohtis siis kui saabab vihmase

Jarmo

seisipöev, sul on kauge uni ning rõõmsad pista-
vad valusasti.....

Olen süski nii neutraalne.....
Kas kirjutada või mitte?

Suviöö.

Ma ikka mäletan: sa kannis suviöö —
 Me tulime toos kokkuni üle vee.
 Öö vaikne.... Nõrka valgust heitis aue,
 Nust vastu tema kuldne ujaja helkis.

Süis vaikes me toetume etad sinna,
 Kaugi tee — liig pime — valus müel oli minn.
 Kuid tohtmatelt. Ki uue heidet varje,
 Kisk sulisvat vett, see kannim kõrgist.

Mulje sügavaima tee — öö jälle mure —
 Vaikus hääleku, kus põlvkonda surunud öösse
 Uul ikka mäletan ma seda juuliööd —
 Uul nüüdki tihki mälestusis olin tad....

S.S.

Prantsuse lüürika.

Prantsusmaa on lüürilise luule üksik; Prantsuse keele üksikolne rütm ja mitmekesisus võimaldavad mainitud. Prantsuse keel on praeguse aja kõrge häälikum ja kultuurim keel ja lisaks nimele sellel luuletus rõhk rõhn, vürtsitult jaudumise ning prantslaste hingetu peetundlikkus — kõik need põhjused annavad prantsuse lüürile võluva õilsuse millest ei voi teist rahvast lüürivad.

Üksatistatunnuks sejonni esimesel pool on prantsuse lüüriga mooduandvad olud kaasaegsed romantikud Victor Hugo ja Alfons Lamartine. Mõlemate romantikute lüürilist teost iseloomustab keelise rõõmuse veele kaalus: lausestus rõõmuse epiteetide rütm ja võrdlused elamõnused. Nende, Victor Hugo ja Alfons Lamartine lüürilisi teoseid peetakse intuitiivse ja kehtetu kaemus, nii et keelilised puudused ja lausestuse ebajärjekindlus jääb tähelepanematuks. Esimesel kontemplatiivse — see tähendab jumaliku ja oma sisemise minna vaatlus.

Nes nende mõlemate teodangun isamaalist teemast käsitlavad luuletusi iseloomustab luulet.

Victor Hugo "Patrua"

"Genius, kas on see vaim, kas on see
naine, kas pole see meie eneste hing,
kes laiskub meie juurde alla ning ta
uhke ja võimulise pilk äratas kõiki-
de südamed

See on päevaingel, välet maailma
valgus. Tä nimi on Prantsusmaa ehk
täde.

See on ööingel, maailma õiglus.
Tä nimi on Prantsusmaa ehk karis-
tus.

See on jumala ingel, kes katab maail-
grandioossete tähtadega ingel — see on
Prantsusmaa ehk vabadus."

Lageda seda leulitist, imestust, — milline sõna-
de kallas, epiteetide rikkus ja väärtuste kuhjumine ühe
mõtte, ühe sõna "isamaa" ümber.

(järgneb)

— Tarmo —

Su hele naer.....

Veel kava helis su hele naer,
Kui juba kaugel — üle niidu' oled
Su valge bori, korelt paadov naha.
Mii kord su karemaid pöski silmi näha
Sis kava võisid mu ümber lõikav naer — ta helid

Veel kava helisid su hele naer —
Kull peitot ta liina-salajase.
Kui nõnda mõiskela — kätel taitet pea,
Sis on kui lastelend sa kühaki uusel, tea!
Ent lained mis ja nausid veel saäl — oh vana kase.

Küll kava helisid su hele naer
Kuid ei riigiskurbust siin peeta —
Miski raue valgub tappa ja minusse,
Miski kurba ja hella aue hingesse...
Ja valgus on riigis: tuul ulab — sade on lõputa.

S.S.

— Tarmo —

Vilistlase hilissügisel mõttemanöövereid
läbi seminari.

O tempora, o mores!

Vaatan kaugel seminari, vana õnnist alma mater! Ojja-
rohtad samas teavad pöörangu ja mõttepanoraami lii-
gat roosade kulsside varjus. Kummaline — see neitsivõn-
viline pole ei ole kahtatanud kunagi, mingi ei ole näind
punoistumise sind üal — 20 aastane itmarodanik! —
Peaksid siiski olema valge kui lumi — surmahirmust po-
natuma halli katuse plekini; sest loodan emad uut na-
tuse sidemetunnistust —

x

x

x

Tõna õdoul juhustlikult tallama sattumise oma
keelipõrsi vana mõistuse radu. Siivina ja lugema kora
jaba tolmunud paberikilde — sika kõigisse tõlke-
vastseimate uudiste hingust. Illenus enda kui emalt-
vaatajagi täheleponekuid ja ei tea miks tegi kibe-
daks mehe.

Oleme muiganud noid vanemaid kes omi
lapsi liiga vara nõha tahavad täiskasvanuna
Tunneme vist neid kolme nelja aastaks pois-
i-

kui — pikas pikas — vile terav kui ohvitseil,
 limba kaela lipsusadelduse tohutu karuline struk-
 tuur. Varjo — oo, iga varand tunni tohutu sunni-
 tokse seda, nõiade ja kindlasti — ta on vist
 hirmus õnnelik, tal on kõik, hiljuti vastavad tead-
 mised ja kultuur! Oivate? — ta ise vähemalt usub
 seda — ei leia oma armetust. Kõik printsid ei oke
 keegi nõiaga kellega vahetada riideid. Mõeldakse
 alamate mõnedei noore lihtsamuse oma päevast
 elukuleda puistavad ettebid ja — ajad on mee-
 tunnud vastate mulle lihts nõnda lõputult leidi-
 vate raandega — uue eluistmi kuju! — Mil-
 liud rahavad vabandused endasalgamise laial-
 tul! Miks kardetakse nii väga ennast — meenub
 targa sõna — võime vaid seda õppida tõi-
 selt, mida enne lastud elada meie südames —
 Miks siis jätate võõri lõputud tagamaad, aga
 kipute vastustundele soovima tiste omi. Kõige-
 u seda suht, vahetatakse oma räga sileda ja
 pehme kuivatuspaberi vastu! Oo taevas — et olla
 modern, et olla sliifitud. Aga miks mitte, on ju
 ka need väärtused. Suurim asi vaieldakse, (meid
 oli vanasti) nugevustesse ennest (!) ja teisi,
 et need tõi ikka väärtused on. Mingi lõ-
 puse — enamik hindabki — massi nõudmine.
 — vaadake ainult maadki — eesti rahvas otib
 kultuuri väiskõrpe ja südamegi oyamulile tõmmatol-

Jarmo

se üle ränkamise hilbud. Nad unustavad, et on õnelikud, nagu need nelja aastat pooldid.

On mi toredalt endast mõistetu keisari tüüridid püüavad tabada seltskonnatövi rabavaid poole. Eks varsti tule arusa ju suurele areenile — kannuseid teinima (mugate vist mu vanmad ksu! Ent mis tulevad: nooremad tagapool neid? — kuhu jäänud muutute südameid elamiseks? — Kas tõesti teaduste närimine viimase aegel kuivatab el. mahla poistel, kellede südamed vahel sekka peaks elama vaba muste piarlikeude mänglile?

Kuhu on jäänud suured südamed, mõnusamalt sed vembumehed — ei kuule neist enam keegi ja jätavad. Kas kõik kuivanud tõesti doctiinide kiivimunde, või vaibunud vaimupõude? Kõneleav mõned — vist sportimisel rekordite jahi; int noia pole leõdud viimase aastal veel ühtegi. Tervist jälle — frandilikuse põhimõte ei lubavat kõiki "narrusi" ja "lapselikusi" (hil.!).

Mõned kõneavad laialt Hamsumist, Kellermanist, Boleac'ist vahel sekka Mlika Vallanist — tollile kõigile intermezoos sillestatakse viimased s'laagereid ning klatõitakse uueimast saavutustist sügavtoorse flirdi alalt Oo — õiguse kunstid + kõrges kaars tutvumine ar. ar. ar. dige on alati olnud ju teatavate tüüpide s. maiks apetitideks ja tehniliselt pole mingi

Tarmo

ajal see ju raske — armastuse poeme on ke-
ge elada, sest mõistame enam vähem korralikult mo-
deeritud, peaaegu koduvillasest ehk kunagi saame
ei lahti! Siin kõigidel aegadel nõutud muus-
kaalsust on meil küllalt rikkumisi — õpetajad
annavad n. n. klassilise poole, ise vilistame mo-
derni muusika vabalt välja. Mingi kunstist kir-
jandusest teame liigagi palju, kui enam vähem
äraõppinud oleme mõne ajalike, ajakirja joone-
aluse avustas tili, lugend kroonilisi romane ja
võistlusromaanide kars sumat (ka uesti kate õpe-
taja muidugi jõudu määda aitab).

a propos — muidugi on siiniski majanduslik
depressioon, et tänava sügisel Tallinna ükskur-
hoores (ei olla) ei olla leidunud kivilist as-
vu teadri ja kunstindituste harrastajaid! Halb
kui inimene loodud elama nii rumolal ajal
6-8 aastat tagasi — ei osanud enamik veel
lipsugi kaita panna — aga pealinnas tehti ikka
ära oma paar kolm palverännakut aastas —
teadagi mitlilist usmängil. (ärgs mõelge, et mõne
paari lüdi maha!). Aga no praegu ollakse
hargemad — 5 krooniga täidetakse muidugi
sõnnaid auge — ja seda kunsti — on juba

liigagi. Pääle kõige lohutute taimelavade, sun-
tino üksigi annab seda küllalt palju — annu-
maailma gewaalsemad kunstnikud, ikka äärmiselt
Hollywood kohe.

Ja edasi-ots aega jännata nagu mõnel ille-
laadi "Pat tänava poist", Kivi. Seitsmel vespikesel vaa-
Lutsu mõttelul Tootal — e see võib olla vaid mõ-
ne lihtsa koolmeistri naususi Praegu jookseb ma-
ilm hukka — rikasid rimevad tükjaks poris
lõmitava töölisteloori Moore Eesti aristokraatia on
toorus ja südamele oma vjale tööliste kui
Prantsusmaal a 1789 Jätame vanad (olme küt-
lalt kava elanud et kõiki tunda nende nur-
jatust "jumalad rumalad" — Kristus on vaid
primedati apostel, kunst ja kirjandus kuuluvad
rikastele romantikatele, kellel raha on tünni-
de vüsi (muidugi kui see kunst kuit, kaasa ei vii-
ta miitingul meelolutsemisiks), vabad ja ümber-
nurga roimatud südamed on idealistidele, kes
ei tunne elu raskeid ohkeid — meie heidame po-
me kõige endi südamenõrkustega halli pap-
Marxi ette, hüüame Maaceivelli etimeseks pries-
riks ja loome maorakua uueks udehiks
sit, poind, selle peale! — Tõesti teivises! Vana me-
rade taha tuimenead koolmeistrid, saab süd-
jast hauda. Tõesti veel oskavad sümme-
ha nalja. — Suuris kaars päris.

Mäe tuuakse kanglasliku ohvimeliga uper-
tuoa: taas uusi vanad muuseumi ainsad
punased tõnn ja mõna yad — perandaaaluste
omantika rasvasesmas baršide põletamine viiru-
is maetuse tuhonde aastaxid inimsuga rumalaks
ja hingetuks kind vaimliste väetuste rauke — oo
hõmmastav, ei leia kõigeks sõnu, et hoidke ise
ikka alal oma püha tõsidus — siis public mõis-
tal ja smne nälja ring on pumunud. Oles
mul suuremaid kritiku elduri kivvate initsi-
aalidega. (võnated komöödia mehed olite.)

Olen kahjaks vaid lühtue küla koolmeister propeaa
suurusis omnibuss — ei oska küllalt enam
lugupidada babertadi, elulisest kõrge pingest" noori
iga külgselt koratada püüdes taimelavas.

Pole kahjaks kummadama õppinud ei
rohelistega punast isandat. Vaatan üle ennest ja
mee noori õpitasi ümbritseva maa uduse sügismaas-
tiku — siia lähel veja suuri töösaangarid, kas-
vatajaid — vaimu sõjamehi, kes jeovad jõupööke
maasima hõvede kõikidest pangedest samase iha-
ga ammutada jõudu, et enam armastada oma
rahvast, kuldsete summitega külvate tihedamalt
vul noorte siidamete lõputuid tagamaid — siit

Tarmo

— Siit küll vist läheb inimkonna riigi mine —
mitte kõhu ja rahakoti tüel esijoonel.

Hääd noored villed — meist rahvas tõesti
ei oota suurejoonelist lõõsonatsejaid, kivi lipu all,
paraaditsejaid ja tein vihkavaid. Oodatakse suure
armastusega töömehi — meie maa on neist liiki ku
sõel — neist nimetatud sängarust kulladelt suuri soome
ne — laulab hümmu.

Ja lõpuks — parden — jälges, unustada — ole
mise suurel saladusel ei kõike liht, ega kahe voolu
programm. paatosis. Too imeline Stein der Weisen nimes
enda leidmises palju pikka ootamise võltsit valu,
da suurtes elamistes. Peame nii saageli kord kumma
dated väärjumatad ristiproona — too võimsaim ja
pärmine, on suur isand — laste tume kord kumma
oodata —

— Vana sümboolne —

Puhastustules

Kõik illuminevad tuled olid sulet.
 Hing painalises hirmus
 Siis mingisugusel surruel punatol,
 Kus tühjus õuduselt naeris.

Läheneis katastroof Mürid väiklased, maise!
 Mu hinges oli loidunud.
 Eemal kohard manavud jäised,
 Ka surmgi oli lahkunud.

Ma sünn. Ringi vaadates mõistisin,
 Kõik elu kannatustud.
 Mõistisin miks kaotama sind pidin.
 ja matma kõik muinaslood.....

— Siis jälle läheneis elu maise
 Ja selgineis igavad tued
 Ma unust sindin kui haalik naine
 Ja vallaneis pisaravud.

A.S.

Sõ lähed

Haigraallale on langenud kollased lilled
Sügisrohu su silmades,
Kui koduvärvast tagasi vaatamatult lähed,
Ja vöörad on sulle kõik kodused kohad,
Mis armsad olid lapsemängudes

Haigraallale on langenud kirjud lilled
Värvus nende võrudes,
Seison ja vaatan, kuis sünni lähed,
Kuis Sinu jalge all kohinevad lilled
Ja sügis su silmades

Taan et tagasi tulematult lähed,
Sest 'Sinu südames
On vöörad kõik endised rõsad ja kohad
Ning noorusaated suured ja pikad
On ammu varem.

Maa- ja linnakool.

Lapsel on vähe sellist ümbrust, mis teda ümbritseb. Ta vajab oma ümbriksse terveksist ilma, mis seda ka täidab. Kui laps elab ümbrikses, mis pole omale terve, vaid kui ta kogu puustab ainult terveksist ilma üksikute osadega, mille vahelst siiski ta ka ei taipa, siis kaotab ta mõne aial seda ilma, mida ta täiendada. Hiljem loob ta endale raamatute varal terveksist ilma. Ja mida ühekülgsem ja puhtum on teda ümbritsev ilm, seda rohkem küündub laps oma loodud ilmasse. Näites: ühikuna poisid väga armastavad indiaanlastmänge ja rohtlaasi on neile herra äär kää kullalt.

Talulaps ei vaja rohtlaasi ega indiaanlastmänge. Ta elab terveksistes ilmas. Talu on tugev iseseisvust elu. Inimene loomad, põld ja aas moodustavad endale ühe ühikonna, ning neid ei saa lahutada üksteisest. Ei oleks olemas põldu, kui inimene seda ei hoolitse ja koduloomi kui inimene nende eest ei hoolitseks. Ja see on ühikonna talupoja põlluta, aasata ja loomadeta. Terveksist ilma on talulapsel alati siinade ees.

Tal on tunne, et sa ilm talle kuulub.

Talulapsel pole kindlat piiri, millel lõpeb ta mõne algab töö. Talutöö saavad kaasa aidata jäsekooselt ka perekonna nooremad liikmed. Talulapsel on töö nii iga päev mõistatus kui söömine, joomine, magamine. Ta teab, et ta on isale ja emale abiks ja siin peitub talupoja istu-
vuse põhjus. Talulapse elul ja teel on oma kindel mõte. Talutöö ulatub üle elu. Põlvi peab ju iga aasta külvama ja vilja lõikama. Inimpoole suud, kaob, aga töö jääb. Talupoeg teab, et ta võimekaid on samas talus töö-
tänud, kuid ta näeb ka võimekas järgnevat põlvkonda, mille hääks ta töötab. See tunne on ka talulastel. Nad näevad oma isas, emas enda elu ja vanasõnades endu elu lõppu. Neid elu on reeglipärastatud töö ja kom-
metega.

Nii kannat taluleps tiivulises sõnaga tiivulises inimeseks. Talu kannatab neid, suge on talu talu-
poja jaoks kõrge peum kool.

Maaõpetuse reformil oli suu viga, et ta talulast õpeti ei tunnud. Ta pidas silmas ainult õpilast. Nad olid kinni-
sed, tiimid, haiged, kohmased ühiskondlikult. Nad olid hõbed ja virgad õpilased, kui oli puustus lugemisse, ko-
jutamisse ja arutamisse, aga sügavamale neisse õpeti ja teaduse ei suutnud.

Kuid see ei ole hõbe vaid loomulik inimese na-
na talulepsed n. n. juba kannatatud kooli tulvad, ei saa
nad harjuda võõraga — see on väga raske valtu-
ha teinud seadust ja nad ei saanud midagi

maasikud oleks taker et varjata oma elinevust paremini. Maaskooli reform peab väljuma talulapsest mitte talupojast - õpilasest. Kooli kokkus on täieadade kasvatust, mida annab talu.

Tihti teeb lapses sõbraliku naabulise meelsus, kuid ainult oma lähimate naabrite ja sugulaste vastu. Tihti lämmatatakse tugev talupoisim selle ja siit algab ühe kooli ülesanne - just kasvatada ja aidada sõbraaluseid tundeid. Kool peab olema koguduse kool. Kooli riigistamise puhul oli õpetaja kogudusest rippumatu. Täna oma juhtimisel võlaspoole ja suga ei saanud ta olla kogudusega kontaktis. Müüd lüti et õpetus ja kool kõigepealt ise peab olema „kodustandard“. Nii muudeti riigikool koguduse kooliks. See võimaldab samas töötamise. Kool võtab koguduse vaimse juhtimise enda kätte. Täna peab ülesanne ja õnne koguduse kasvatus ja teadust hoolitamine - sõbraliku meelsuse ehitamine. Nii on täna juhtimise mere maaskoguduse organisatsioonides ja korraldamises.

Hoopis teine suund on suurlinna kasvatusel. Linnakool peab andma oma õpilastele palju enam kui maaskool. Kuna maaskoolil peab jätuma enesest koguduse mõjutamiseks vähepoole, peab juhtima suurlinna kooli juht jäi enda sumasse, et aidata täieadade oma õpilastele seda katkendlikult, millis nad elavad.

Kuigi me võtame suurlinna, kui üht teavikot, kui üht organismi, puutub laps siiski kokku ainult ti-

Tarmo

ma üksikute osadega. Tä tunneb ainult mõnda tõe-
vat, mõis inimesi endast mõõduvat, kes talle on tõesti
üksikõrresed, kellest ta ei tea, kust nad tulevad ja kuhu lä-
hevad. Välist on kõik nii lähedal ja seismiselt nii kaugel.
Lapse isa käre töö ja töö selle eest raha egi, "täis-
tehakse raha eest" — see vundumuse tekitab lapses vää-
ti, et töö on üldine jaoks koolis või tarviku, side-
ei tea ka tihti suured rääkimata lastest. Sõna "na-
ber" asemel on linnalepsel sõna "pater". Paterid on
küll kodus, küll elus.

Et last sellest päästa — sarnasest katkend-
lisest ilmast, peab kool aitama teda. Kool peab loo-
ma lepsile ilmavaate s.o. kindla vaate oma ilma
— suurlinna kohta. Sellepärast ei tohi olla kool elu-
võõras. Tä peab h.k. ise linn olema. Tä peab koondama ees-
is kõik suurlinna elu vältimise ja üksikud osad ja tut-
vustama need lastele.

Peab silmas pidama ka veimlist külge. Elust lin-
nas juhitakse last rahva ja riigile juure, tutvustades
teda sellega. ja lõpuks leiab ta teid selle filosoofi-
ks ja religioösiiks arusaamiseks.

Sellis suunas peab linnakool töötama kui ta
tahab inimest kasvatada, kes traditsioonilt ja rõõmsas ohvima-
sus ka kõige tagasihoidlikumad tööd ei põlga ja ellis
ainult näeb kannu või tunet ühiskonnale.

(K. Springenschmid — "Der Kampf und
die Schule" järel)

Kroonika.

1931/32. Õppeaastal algab seminar töö kahele noormele (III, IV kl.) klassis 31 augustil. Kaks vanemat õpilast seminar õppetööle 7 sept., kui lõppenud on kutsetunnistuse saajate kursused.

Koolkonna esindusse kuuluvad kõigil õppeaastal järgmised õpetajad ja õpilased.

K.a. juhatus:

direktor — V. Room.
õpilaskorraldaja — A. Lang
õpilaskorraldaja — O. Mänd
õpilaskorraldaja — H. Tamm.

K.e. esindus:

K.a. esindaja — õpt. A. Mäe
õpetajaskonna esindaja — E. Limburg
Pedag. Ringi esind. — õpt. E. Limburg
Mat. Ringi esindaja — A. Kura
Spordiringi — V. Kaur
Kõrskusringi — J. Vares
Kooperatiiv — E. Donlov